

*Lovforslagenes overgang til anden behandling*  
vedtoges uden afstemning.

**Niels Matthiasen:** Jeg foreslår, at de to lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

**Formanden:** Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Grøndahl har meddelt mig, at han ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil justitsministeren udtale sig om, hvorvidt vi er forpligtet til at have 2 folkepolitibetjente fra Østtyskland fast stationeret i Gedser, og i benægtende fald da give tilsagn om, at de 2 folkepolitibetjente omgående bliver sendt tilbage til Østtyskland?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden i morgen, onsdag den 24. oktober.

I skrivelse af dags dato meddeler folketingsmand Aksel Larsen, der har haft orlov, at han fra og med den 24. oktober d. å. atter genoptager sit arbejde i folketinget. Stedfortræderen, fru Ingrid Jensens hverv som midlertidigt medlem ophører herefter fra samme dato at regne.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 24. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om teatre  
og

forslag til lov om ændringer i biografteaterloven. (Filmsfonden).

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov for Færøerne om pantsætning af fangst.

4) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende det af den internationale arbejds-konference i Genève i året 1962 vedtagne forslag til ændring i Den internationale Arbejdsorganisations statut.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om indseende med priser.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ekstraordinær kontrol med priser og avancer [af Chr. Mad-sen m. fl.].

Mødet hævet kl. 15<sup>5</sup>.

## 12. møde.

Onsdag den 24. oktober kl. 13.

**Formanden:** Medlemmer af folketinget Iver Poulsen, Mose Hansen og Rimstad har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

*Forslag til lov om ændringer i lov om den offentlige sygeforsikring.*

*Skriftlig fremsættelse af lovforslag.*

**Ordføreren for forslagsstillerne (Iver Poulsen):** Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændringer i lov om den offentlige sygeforsikring.

Lovforslaget tilsigter gennem en række ændringer i sygeforsikringsloven bl. a. at standse den urimelige forskelsbehandling af fortsættelsessygekassernes medlemmer, som loven udsætter dem for i forhold til de anerkendte sygekassers B-medlemmer. Samtidig søges der ved lovforslaget skabt bedre eksistensmuligheder for fortsættelsessygekasserne, hvilket vil være af ikke ringe samfundsmæssig interesse, da de administrerer bety-

[Iver Poulsen.]

delig billigere end de anerkendte sygekasser og i modsætning til disse ikke modtager statstilskud.

Idet jeg i øvrigt henviser til de bemærkninger, der ledsager lovforslagets enkelte bestemmelser, skal jeg her kort nævne de væsentligste af de foreslåede ændringer.

Fortsættelsessygekasserne foreslås tillagt samme ret som de anerkendte sygekasser til takstnedsættelse i tilfælde af medlemmers behandling på offentlige sygehuse.

Det foreslås at lade medlemskab i en fortsættelsessygekasse give samme ret til lønarbejderdagpenge efter lovens afsnit II som medlemskab i en anerkendt sygekasse og at lade fortsættelsessygekasserne deltage i administrationen af den i det nævnte afsnit omhandlede ordning på lige fod med de anerkendte sygekasser.

Det søges endvidere gennemført at give medlemmer af en fortsættelsessygekasse adgang til frit at vælge mellem at forblive i denne eller at blive overført til en anerkendt sygekasse uden ventetid, når deres indtægt ikke længere overstiger den af socialministeren fastsatte grænse.

Det foreslås at ophæve den efter vor mening urimelige bestemmelse, hvorefter en fortsættelsessygekasses formue i tilfælde af ophør af kassens virksomhed som sygeforsikringsforening skal overføres til de anerkendte sygekasser eller benyttes til sociale formål. Det vil herefter tilkomme foreningen selv at disponere over sin formue i sådanne tilfælde.

Herudover indeholder lovforslaget en ændring i bestemmelserne om valgbarhed til en sygekasses bestyrelse og repræsentantskab. Udelukkelse fra valgbarhed for personer, der overenskomstmæssigt eller på anden måde står i økonomisk forbindelse med kassen, søges herved begrænset til personer i ledende stillinger.

Endelig søges sygekassernes administration med hensyn til den såkaldte „dispensationsmedicin“ gjort ens i landets forskellige kommuner, således at det ikke længere overlades til sygekasserne at bestemme, i hvilket omfang udgiften til disse lægemidler skal godtgøres af kasserne.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

*Spørgsmål til ministrene.*

Af *Th. Mikkelsen* til justitsministeren:

„Vil justitsministeren benytte sin bemyndigelse til hastighedsbegrænsninger — såfremt denne bemyndigelse forlænges — til fremtidigt at inddrage skolernes efterårsferie under begrænsningsperioderne?“

**Th. Mikkelsen:** Baggrunden for mit spørgsmål er den ængstelse, som en hel del forældre kan nære ved at sende deres børn ud på de trafikoverfyldte veje i skoleferierne.

På skoleefterårsferiens første dag dræbtes 4 unge mennesker, hvoraf 2 var 13-årige skoleelever — 2 børn, der stod på deres livs tærskel. Den ene af dem fik livstråden brat klippet over på grund af ganske unge menneskers letsindige dødsførelse, der var til stor fare for andre, som færdedes på de trafikoverfyldte veje.

Det hedder jo i færdselsloven: fri hastighed under ansvar, men ansvarsfølelsen var borte hos de 4 unge, der deltog i dødsførelsen, og årsagen til den ene skoleelevs død var, at det på grund af farten ikke var menneskelig muligt at afværge ulykken, der jo også kostede motorcyklisten livet.

En anden ulykke samme dag — i et vejryds på Djursland ved Thorsager kirkegård — kostede 9 kvæstede, men som ved et mirakel ingen dræbte. I dette vejryds er der ofte før sket ulykker; der var derfor opsat stopskilte for den ene udkørselsvej i krydset. Ved den nye ulykke i dette kryds viste det sig klart, at efter at den tydelige advarselsafmærkning er opsat, må ulykken skyldes trafikanternes manglende agtpågivenhed. Denne mangel på agtpågivenhed kan koste livet for andre mennesker, der færdes på vejene.

Der er i dette efterår solgt et meget stort antal motorkøretøjer, og i mange skolevogne i alle danske byer lærer i disse dage nye tusinder af kommende bilister at køre, bilister, der skal ud på de i forvejen tæt trafikbelagte veje. Imellem dem findes mange unge; nogle af disse unge kan måske under fri hastighed fristes af fartglæden til uagtsomhed, så det kan være dødsfarligt at færdes for børn og ældre på vore

[Th. Mikkelsen.]

veje, hvor der ofte hverken findes cykel- eller gangsti. Det kan blive lige så usikkert at færdes for andre motorkørende, da vort vejnet for mig at se landet over som helhed ikke kan udbygges i så hurtigt tempo, som antallet af motorkøretøjer vil stige i i de kommende år, hvorved vejtrafikken bliver endnu mere uoverskuelig.

Denne udvikling må kræve større gen- sidig hensyntagen mellem de motorkørende. En permanent hastighedsbegrænsning til 100 km på vore motorveje og 80 km på almindelige veje er mere påkrævet end nogen sinde før og må efter min bedømmelse af trafikudviklingen efter gældende forhold blive slutresultatet, når man har fået indsamlet tilstrækkeligt materiale fra perio- derne med fartbegrænsning. Hvis disse un- dersøgelser på grund af vurderingsmateria- lets omfang endnu ikke kan afsluttes, vil jeg opfordre justitsministeren til at søge be- myndigelsen forlænget og til i kraft af denne bemyndigelse at inddrage skolernes efter- årsferie i perioderne med hastighedsbe- grænsning. Hvis justitsministeren kan give oplysning om indvundne erfaringer til op- næelse af større færdselssikkerhed fra de periodiske fartbegrænsninger, tror jeg at sådanne oplysninger vil blive vel modtaget ude i befolkningen.

**Justitsministeren (Hans Hækkerup):** Jeg vil gerne i anledning af det ærede medlems spørgsmål sige, at såfremt den mig givne bemyndigelse til midlertidigt at regulere hastigheden i visse perioder bliver for- længet, vil spørgsmålet om at inddrage skolebørnenes efterårsferie blive taget op til overvejelse.

Jeg vil dog gerne oplyse, at de hittidige erfaringer ikke viser, at der er større ud- sving i ulykestallene i denne efterårs- periode. I 1959 skete der således 480 uheld i efterårsferien, hvorved 626 mennesker blev dræbt eller kvæstet. I 1960 var tallet for uheld praktisk talt det samme, nemlig 479, og der blev dræbt eller kom til skade 624 personer. I 1961 var antallet af uheld lidt stigende, nemlig til 505, og der blev dræbt eller kom til skade 656. Desværre har jeg endnu ikke tallene for den sidste periode, og det er vel navnlig disse tal, der interesserer det ærede medlem.

Som sagt, hvis bemyndigelsen forlænges, vil spørgsmålet om at indføre midlertidige hastighedsbegrænsninger i denne periode blive taget op.

Jeg vil gerne tilføje, at jeg har endnu ikke fået de bearbejdede resultater af de hastighedsbegrænsninger, vi har haft i år. Så snart de foreligger, vender jeg tilbage til spørgsmålet om at søge bemyndigelsen forlænget.

**Formanden:** Jeg henstiller til medlemmer, der ønsker ordet i anden omgang, at gøre opmærksom derpå. Det ærede medlem hr. Th. Mikkelsen har ordet.

**Th. Mikkelsen:** Jeg vil blot takke den højtærede minister for det positive svar. Jeg tror, det vil blive vel modtaget ude omkring.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ole Bjørn Kraft* til ministeren for offent- lige arbejder:

„Vil den højtærede minister foranle- dige, at der ved statsstøttet propaganda for fugleflugtslinjen også tages hensyn til, at der findes andre trafikforbindelser med udlandet som til eksempel Europavej nr. 3?“

**Ole Bjørn Kraft:** Anledningen til, at jeg har stillet den højtærede minister dette spørgsmål, er udsendelsen af en brochure, der agiterer for fugleflugtslinjen. Det finder jeg meget rimeligt og naturligt, men man har vist mig et kort, som ledsager denne brochure, og på dette er fugleflugtslinjen indtegnet som den eneste forbindelse med udlandet. Jylland henligger som en slags underudviklet område, der hverken har for- bindelse sydpå eller skibs- og færgeforbin- delse til vore nabolande, og det synes jeg er lidt urimeligt. Jeg forlanger ikke, at der på nogen måde skal gøres reklame for andet end for fugleflugtslinjen, men det var dog rimeligt at indtegne på kortet, at der også er andre forbindelser fra Danmark til andre lande. Det er jo væsentligst udlændinge, der får denne brochure i hænde, og de kunne jo let tro, det var den eneste måde, man kunne komme til Danmark på, så meget mere som den agitation, der fra mere privat

[Ole Bjørn Kraft.]

side gøres for Europavej 3 og de pågældende færgeforbindelser, tager hensyn til, at der eksisterer en fugleflugtslinje.

Jeg ved ikke, hvor langt ministerens myndighed strækker sig; men var det ikke muligt, at ministeren lod et ord falde om, at man i fremtiden, når man tilrettelægger et arbejde af denne art, også skal tage hensyn til andre sider og andres indsats?

**Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg):** Jeg vil gerne i anledning af det ærede medlems spørgsmål sige, at statsbanerne jo ikke anvender ret mange penge på reklame; der reklameres ikke ud over det, vi finder ganske nødvendigt. Af en årsomsætning i 1961-62 på 668 mill. kr. blev der anvendt 1,5 mill. kr. til reklame, altså  $\frac{1}{4}$  pct. af omsætningsbeløbet. Men det er klart, at statsbanerne i den reklame, som de udfolder for at få så mange som muligt til at rejse med statsbanerne, må skabe balance, om jeg så må sige, sådan at ikke en del af landet foretrækkes for en anden del. Imidlertid ligger det jo sådan, at når statsbanerne har udsendt en særlig brochure for fugleflugtslinjen, så har det jo været med særligt henblik på, at der nu kommer en ny forbindelse dernede, og det er jo lidt vanskeligt, når man i en reklametryksag skal koncentrere sig om en bestemt forbindelse, samtidig at reklamere for andre forbindelser. Jeg forstår, at det er det, det ærede medlem egentlig ønsker man skulle; men jeg kan dog gøre opmærksom på, at der for så vidt er en vis balance i tingene, idet statsbanerne har udsendt en brochure for ganske nylig, der agiterer for at bruge Kattegatekspresen eller Nordpilen, som den kaldes, og dér er aftegnet et kort, hvor man kun har forbindelsen ned gennem Jylland og ingen forbindelser i øvrigt ned over Sjælland og Lolland-Falster. Der er altså den balance i tingene, at når man agiterer for den nævnte ekspresrute i Jylland, aftegner man kun den, og når man agiterer for fugleflugtslinjen, aftegner man den.

Jeg tror altså, at jeg kan tilsige det ærede medlem, at statsbanerne stadig væk skal bestræbe sig for at få den balance i stand, som jeg her har udtalt at man principielt har ønske om.

Derimod må jeg sige, at med henblik på reklame for Europavej 3 ligger det lidt mere tungt. Man kan efter min opfattelse ikke forlange, at statsbanerne skal agitere for kørsel på Europavej 3, det er jo et konkurrerende foretagende. Og statsbanerne ville vel med rette kunne angribes, hvis de begyndte at agitere for at køre med bil i stedet for med jernbane.

Det ligger endelig også sådan, at vi ikke har statsveje i Danmark; det er jo amter og kommuner, der ejer og også bestyrer vejene, og skulle der være tale om reklame for disse områder, måtte det vel nærmest blive disse organer, der måtte tage det spørgsmål op. Jeg ville dog være noget betænkelig derved, idet Europavej 3 i forvejen er meget stærkt belastet. Det er muligt engang, når man får motorvej ned gennem Jylland, at der kunne være tale om at reklamere, men det er også muligt, at det til den tid er en statsvej, sådan at jeg bedre, om jeg så må sige, kan tage mig af den side af sagen.

Jeg vil altså konkludere disse betragtninger i et tilsagn om, at statsbanerne skal prøve at skabe den balance, som det ærede medlem efterlyste.

**Ole Bjørn Kraft:** Hvis den højtærede minister havde nøjedes med at sige, at ministeren ville bestræbe sig for, at der var balance i statsbanernes agitation på disse områder, kunne jeg naturligvis være fuldstændig tilfreds, men den højtærede minister føjede jo forskellige betragtninger til, som går noget imod mit synspunkt. Jeg har ikke udtalt ønske om, at statsbanerne på nogen måde skal reklamere for Europavej 3 eller de forskellige færgeforbindelser og skibsforbindelser, men jeg har fundet, at det var rimeligt og naturligt, når man lavede et Danmarkskort, at det ikke så ud, som

[Ole Bjørn Kraft.]

om der ikke var andre forbindelser. Selv om det ikke er en jernbaneforbindelse, der er tale om, så havde det været rimeligt blot at indtegne på kortet, at der altså var andre forbindelser, så meget mere, som jeg har forstået, at de folk, der arbejder med noget tilsvarende for Europavej 3, på deres kort har indtegnet fugleflugtslinjen. Jeg ved, at der i Larvik har været et møde med repræsentanter for de vist 50 byer, der er interesseret i Europavejen, og altså også borgmestre og repræsentanter for vore turistorganisationer, og dér gjorde det et lidt pinligt indtryk, at en sådan brochure forelå.

Nu er sagen rejst, og jeg forstår, at den højtærede minister interesserer sig for spørgsmålet, og så må man jo håbe på, at der kan findes en udvej, sådan at der ikke længere vil være nogen modsætning tilbage mellem, hvad man finder ret og rimeligt, og hvad man ikke finder ret og rimeligt.

**Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg):** Jeg kan ikke gå med til, at statsbanerne skulle have nogen forpligtelse til at indtegne vejruiter ned gennem Jylland eller andre steder i Danmark, men jeg kan gå med til, at statsbanerne, når de fremtidig udsender brochurer, aftegner såvel ruter, der går over Sjælland og Lolland-Falster som ruter ned gennem Jylland.

Med hensyn til vejene mener jeg altså, at det i virkeligheden ligger sådan, at man ikke bør reklamere for at benytte vejene. Det er et spørgsmål, der kan tages op engang, når vejene bedre kan tage al den færdsel, der er på dem, men i øjeblikket synes jeg snarest, man skulle gøre det modsatte.

Jeg er bekendt med den organisation, der arbejder for Europavej 3. Jeg har selv deltaget i nogle af denne organisations møder, og jeg har ved de lejligheder, jeg har deltaget, også givet udtryk for, at vi i ministeriet for offentlige arbejder var interesseret i Europavej 3, og vi var interesseret i så hurtigt, som det nu var muligt med hensyn til arbejdskraft og økonomi, at udbygge denne vej så godt som muligt, fordi det er klart, at for Danmark som helhed har såvel vejforbindelser som baneforbindelser den allerstørste betydning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Aage Fogh* til landbrugsministeren:

„Den voldsomme spekulation i jordpriserne har medført, at adskillige statshusmandsbrug, der har jordrentevilkår, er kommet med i jordspekulationen.

Efter mit skøn savnes der faste regler for behandling af disse brug, hvorfor jeg beder landbrugsministeren oplyse, om han vil foranledige, at staten kan ekspropriere disse brug til en erstatning, der svarer til, hvad det vil koste at etablere et tilsvarende landbrug, plus en rimelig erstatning for ulejligheden ved at flytte.“

**Aage Fogh:** De tre spørgsmål, jeg har stillet i dag til tre forskellige ministre, har relation til det, jeg omtalte forleden dag i det høje ting, og det har igen relation til det spørgsmål, jeg først rejste gennem statsrevisionen, men som det blev overladt til mig at behandle alene.

Jeg har lavet en nogenlunde grundig undersøgelse over spørgsmålet i forbindelse med jordproblemet nede ved Roskilde, og jeg er kommet til det resultat, at vi i Roskilde har alle skoleeksemplere på dårlig administration med hensyn til jord. Vi har et dårligt sammenspil mellem staten og Roskilde kommune, vi har et dårligt sammenspil kommunerne imellem, og vi har også, synes jeg, en urimelig behandling af de statshusmænd, som har jord på jordrentevilkår. Jeg ved i hvert tilfælde, at et par af dem, der har jord på jordrentevilkår, har haft mulighed for at sælge til Himmelev kommune og i flere måneder har forsøgt at få at vide, om de dog ikke kunne få en afgørelse. Så vidt jeg ved, foreligger afgørelsen ikke endnu. Jeg synes, vi nødvendigvis må nå frem til et resultat, så vore medborgere ved, hvad de kommer ud for, hvis de sælger disse brug.

Jeg vil da gerne understrege, at det første spørgsmål vedrører folk, der har fået overladt statens jord uden at betale for den, men med forpligtelse til, at de til enhver tid skal svare 4 pct. rente af den til enhver tid værende jordværdi. I den gamle jordlov stod der i § 22 og § 23, at hvis et sådant brug blev solgt til en særlig høj pris, så kunne staten overtage jorden, og så skulle staten erstatte, hvad bygningerne havde kostet, plus de forbedringer, som jord-

## [Aage Fogh.]

brugerne havde tilført dem. Det syntes vi var for strengt, og i 1947, tror jeg det var, blev paragraffen ændret, således at der ved fastsættelse af erstatningen skulle tages hensyn til konjunkturstigningen. Men det har i hvert fald aldrig været min mening, da jeg var med til at lave denne lov, at man skulle gå så vidt, at man skulle give dem selv de højeste spekulationspriser.

Det er derfor, jeg spørger den højtærede landbrugsminister, om ikke den højtærede minister snarest vil træffe en afgørelse, så vore statshusmænd ved, hvad de udsætter sig for, når de sælger. Og det mål, jeg ville sætte, som jeg synes var rimeligt, var — jeg har et helt friskt eksempel med en ejendom på 8 tønder land, som nu er solgt for 260.000 kr. — at denne medborger ikke skulle have en erstatning på 260.000 kr., men skulle have, hvad det ville koste ham at få et tilsvarende landbrug samt en rimelig erstatning for den ulejlighed, der er forbundet med at flytte. Det kan efter mit skøn ikke være rigtigt eller retfærdigt, at han, fordi han tilfældigt har fået jord overladt, der senere viser sig at komme til at ligge i det bælte, hvor man køber til himmelhøje priser, skal kunne tage denne spekulationspris. Når samfundet har jorden, så er det efter mit skøn det eneste rimelige, at samfundet beholder jorden, og så kan der blive tale om at give denne mand en rimelig erstatning. Jeg henstiller altså til den højtærede landbrugsminister, at vi snarest får en ordening på det forhold, og det grundlag, jeg kunne tænke mig, er det, jeg skitserede før, at den pågældende må have en erstatning, så han kan købe et brug af tilsvarende kvalitet andetsteds, og en rimelig erstatning for at skulle flytte.

**Landbrugsministeren (Skytte):** Det af det ærede medlem rejste spørgsmål har stort set samme sigte som det af det ærede medlem hr. Chr. Rasmussen i forrige samling fremdragne spørgsmål, som jeg besvarede her i tinget den 25. oktober 1961.

Ud over at henvise til den besvarelse, jeg dengang gav, vil jeg gerne fremhæve, at mit synspunkt er det, at det ikke vil være rimeligt at tilvejebringe en særordning, der specielt har til formål at ramme den ret fåtallige gruppe af husmænd, der måske mere

eller mindre tilfældigt har fået et brug på jordrente vilkår. Derimod er jeg enig med det ærede medlem i, at de høje priser på jord, der afhændes til byggeformål i nærheden af de store byer og i særdeleshed da i nærheden af København, nok kan give stof til eftertanke. Problemet her er jo imidlertid ikke begrænset til jordrentebrug, og jeg vil gerne sige, at ligegyldigt hvilke foranstaltninger vi træffer angående statshusmandsbrugene, vil det jo sådan set ikke billiggøre jorden, medmindre staten så afstod den jord til priser, der var billigere, end hvad alle andre ved siden af tog for jorden. Men det vedrører jo altså ikke alene jordrentebrugene, det vedrører al jord, der afhændes til byggeformål i disse områder, og en eventuel løsning af grundprisproblemet bør efter min opfattelse derfor søges tilvejebragt på en mere generel basis.

En anden sag er, at der kan være behov for tilvejebringelse af mere faste retningslinjer for fastsættelsen af de beløb, der kræves for afløsning af jordrenten, så at såvel sælger som køber på forhånd kender vilkårene, og jeg tror, at det ærede medlem er bekendt med, at det er en sag, vi har drøftet en del på det sidste. Der har fundet forskellige forhandlinger sted med statens jordlovsudvalg, og jeg vil fortsætte med disse drøftelser. Når de er ført til ende, vil jeg søge en klaring af hele problemet, og jeg kan godt sige, at jeg vil lægge vægt på at finde en praktisk ordening, idet det jo gælder for alle handler, at de helst skal afgøres hurtigt, og de skulle ikke så gerne sinkes unødigt af administrationen.

Som det ærede medlem af denne besvarelse vil kunne forstå, finder jeg i hvert fald ikke på nuværende tidspunkt tilstrækkelig anledning til at foranledige, at staten kan ekspropriere statshusmandsbrug til en erstatning svarende til, hvad det vil koste at etablere et tilsvarende landbrug, plus en rimelig erstatning for ulejligheden ved at flytte, men vil lade spørgsmålet bero på resultatet af den forestående nærmere undersøgelse vedrørende grundprisproblemerne i det hele.

**Aage Fogh:** Jeg vil gerne takke den højtærede landbrugsminister for tilsagnet om, at sagen vil blive taget op til en løsning. Den kendsgerning, som den højtærede mini-

[Aage Fogh.]

ster meddelte, at det samme spørgsmål var stillet for et år siden, synes jeg tyder på, at tiden må være inde. Det haster med at få den løsning i orden, fordi alle de, der arbejder med disse ting og kommer ud for det i praksis, bør kunne få et svar, et nogenlunde klart svar på, hvad de vil komme ud for, hvis de sælger.

Dernæst vil jeg gerne sige til den højtærede landbrugsminister, at når den jord, som staten har sikret sig og givet på jordrentevilkår til en landmand, kommer op i sådanne priser, at den slet ikke kan drives som landbrug mere, så forstår jeg slet ikke den tanke, at staten så skulle give den fra sig. Der var da netop grund til, at staten beholdt den, så at det blev staten og samfundet, der fik fordel af den kolossale prisstigning, som, hvis der ikke var drevet en forkert jordpolitik, ganske simpelt ville skyldes samfundets udvikling. Det er dog grundtanken for hele min politik, og det vil jeg bede den højtærede landbrugsminister tage med i sine overvejelser, når afgørelsen skal træffes.

**Landbrugsministeren (Skytte):** Jeg tror nok, problemerne er lidt mere indviklede, end det ærede medlem her giver udtryk for. Der sker jo det, når statshusmandsbrug med jordrenteforpligtelser ligger inden for et byudviklingsområde, at grundene overalt stiger i pris, og statshusmændenes grunde stiger også i pris; de pågældende statshusmænd er forpligtede til at drive et landbrug på den dem tildelte parcel, men de er ikke forpligtede til at afhænde den, så det er et ret indviklet problem vurderingsmæssigt og driftsmæssigt, og når man ikke kan tvinge dem til at sælge, ja, så kan man da heller ikke tvinge dem til at finde sig i, at staten overtager jorden. Det, man kan gøre, er fra samfundets side at forlange en rimelig erstatning af de pågældende. Det er også det, man efter mit skøn hidtil har gjort; man har i hvert fald i de senere år forlangt 4 gange grundværdien for afløsning af grundværdien. Det er den praksis, man har fulgt. Det er muligt, at denne praksis skal ændres, men så kommer i hvert fald statshusmænd med jordrentesvarelse ud for en så kolossal forskelsbehandling, at jeg tror — det ærede medlem begyndte jo med at

tale om den urimelige behandling af statshusmændene — at det af alle statshusmænd vil føles som en virkelig urimelig behandling.

Jeg håber, at vi ved en drøftelse af grundpriser i almindelighed kan finde en løsning på dette spørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Aage Fogh* til indenrigsministeren:

„I udviklingsområderne viser en række eksempler, at uhensigtsmæssige kommunegrænser eller manglende samarbejde mellem kommunerne direkte beforder en grundspekulation og hæmmer en hensigtsmæssig byggepolitik.

I samme område viser det sig ofte, at jorden sælges til priser, der ligger langt, langt over den værdi, jorden er vurderet til, hvorfor ministeren bedes oplyse, hvad han agter at foretage sig for at fremme samarbejdet mellem kommunerne.“

**Aage Fogh:** Ved at undersøge alle de problemer, der står i forbindelse med de efter mit skøn urimelige priser, der betales for grunde rundt omkring i vore udviklingskommuner og dér, hvor vi har de rekreative områder, har jeg fundet ud af, at i mange, mange tilfælde er årsagen dårligt sammenspil kommunerne imellem. Det er endvidere min opfattelse, at i uendeligt mange tilfælde kunne dette problem klares, hvis man brugte vor jordbeskatning efter dens hensigt. Jeg stillede imidlertid den højtærede finansminister et par spørgsmål i denne forbindelse i marts måned i år og fik da at vide, at den højtærede finansminister ikke kunne se, at der var grund til at foretage nogen ændring, og så kan det jo ikke hjælpe, at jeg spørger dér mere. Så må jeg spørge den højtærede indenrigsminister.

Vi er jo i den mærkelige situation, at vi arbejder ivrigt for De Forenede Nationer, og vi arbejder ivrigt for det forenede Europa — det synes jeg er helt rigtigt — men at vi hidtil ikke har formået at få et fornuftigt samarbejde mellem bykommunerne og de omliggende landkommuner; det mangler vi. Der skal luft til; der må under en eller anden form skabes et grundlag, så vi kan få bykommunerne og de omliggende landkom-

[Aage Fogh.]

muner til at arbejde sammen om udnyttelse af jorden. Der må f. eks. kunne findes et grundlag, så vi ikke fortsat skal stå i den situation, som vi er i i øjeblikket, at Københavns kommune køber 200 tdr. land i Roskilde og dermed blokerer Roskildes udvikling, uden at jorden kommer frem, og at Roskilde derefter køber 300 tdr. land i Himmelev og blokerer udviklingen dér, alt sammen med det resultat, at den private jord, der er tilbage, drives op i himmelhøje priser.

Vi har i øjeblikket det tilfælde, at 33 ha fin, fin udstykningsjord, der ejes af Roskilde og ligger i Himmelev, vurderes til 170.000 kr., og nabogården dertil sælges for en pris af 110.000 kr. pr. td. land. Det er fuldkommen horribelt at skulle se på, og jeg spørger derfor den højtærede minister — ad hvilke veje det skal gøres, skal jeg ikke kunne give anvisning på —: er der dog ikke en mulighed for, at vi indrepolitisk kan lave et fornuftigt samarbejde kommunerne imellem med det resultat, at jorden kommer frem? Og så tør jeg godt give den anvisning — men det kan jo ikke nytte, hvis finansministeren ikke vil arbejde med på det — at hvis vi fik vore vurderingsmyndigheder til at vurdere jorden til det, den var værd, ville den komme frem i handel. Det gælder universitetets jord, som er vurderet til 400.000 kr. og er 4-5 mill. kr. værd, det gælder Københavns kommunes jord, som er vurderet som landbrugsjord, men som er byggemoden, og det gælder Roskildes jord i Himmelev. Hvis man brugte skatte-lovgivningen efter dens hensigt, er der ingen tvivl om, at jorden ville komme frem, så ville trykket gå af kedlen, og så ville spekulationen falde bort.

**Indenrigsministeren (Lars P. Jensen):** Jeg forstår det ærede medlems spørgsmål således, at han gerne ønsker oplyst, hvad jeg agter at foretage mig for at fremme et mellemkommunalt samarbejde om foranstaltninger, der tager sigte på at dæmme op for prisstigningen eller stigningen i grundpriserne, for derved at skabe muligheder for en hensigtsmæssig byggepolitik.

Jeg kender jo — det gør vi alle — det ærede medlems store interesse for de problemer, der knytter sig til de senere års

udvikling i grundpriserne, en interesse, jeg fuldt ud deler. Jeg er ganske enig i, at det er en presserende opgave for regeringen såvel som for det høje ting at søge gennemført foranstaltninger, der kan bremse grundspekulationen i byudviklingsområderne eller i det mindste sikre, at værdistigningerne så vidt muligt kommer samfundet til gode. Jeg er desuden også enig i, at man i den kommunale aktivitet på jordpolitikens område har et af de bedste midler til at sikre et tilstrækkeligt udbud af byggemoden jord, lige så vel som det kan være rigtigt, at denne aktivitet — hvor stor den gode vilje end måtte være — undertiden har været noget, vi kan vel godt sige meget, hæmmet af de eksisterende kommunegrænser og det manglende samarbejde imellem kommunerne.

Som det imidlertid vil være bekendt, overvejer regeringen for tiden hele vor jordpolitik og alle de mange enkelte problemer og problemgrupper, der står i sammenhæng hermed. Jeg forstod på det ærede medlem, at han var klar over, at han ikke kunne få noget svar fra finansministeren om vurderingen af jorden; jeg går ud fra, at det ærede medlem heller ikke havde forventet, at jeg skulle kunne give noget svar, da det ikke henhører under indenrigsministeriets ressort. Men så snart disse overvejelser — formentlig i nær fremtid — er afsluttet, vil regeringen fremsætte sine forslag i folketinget. Det vil derfor ikke være rigtigt at mig at komme ind på enkeltheder i disse overvejelser, men det vil dog være klart, at også spørgsmålet om kommunernes stilling og opgaver i denne forbindelse vil indgå i disse problemkomplekser.

Specielt med hensyn til kommunegrænsernes virkninger for jordspørgsmålene vil jeg gerne minde om, at kommunestrukturen og den kommunale organisation både inden for og uden for byudviklingsområderne er i støbeskeen i disse år. Kommunallovskommissionen, der i nogen tid har arbejdet med en reform af den sognekommunale inddeling, har nu også taget købstædernes — herunder ikke mindst de større byområders — problemer op til behandling. De allerede foretagne undersøgelser tyder på, at en revision af kommuneinddelingen vil være ønskelig også i disse områder, såfremt kommunerne skal blive i stand til at løse nutidens, og vi kan vel tilføje fremtidens, op-



[Indenrigsministeren.]

gaver, herunder også til at føre, hvad vi kalder en aktiv jordpolitik. Men en revision af de kommunale grænser rummer jo unægtelig mange andre problemer og vil have virkninger på mange andre områder end de jordpolitiske, og jeg anser det derfor for rigtigst at afvente kommissionens resultat, før der tages endelig stilling til spørgsmålet om en mere omfattende ændring af de kommunale grænser.

Det ærede medlem har i sit spørgsmål nævnt de u hensigtsmæssige kommunegrænser, og det har jeg gjort nogle bemærkninger om. Det ærede medlem spørger mig derefter, hvad jeg kan gøre for samarbejdet kommunerne imellem. Jeg kan over for det ærede medlem understrege, at vi i den kommunale lovgivning ikke har noget middel eller nogen hjemmel til at påbyde noget samarbejde kommunerne imellem.

**Aage Fogh:** Jeg takker den højtærede minister for tilsagnet om, at man vil gøre, hvad man kan. Men prøv at gøre lidt mere, det er nemlig påkrævet. Det har kostet Roskilde og Himmelev kommuner mindst 8 mill. kr. i dette forår at købe bagland til statens jorder og til Københavns kommunes jord. Det er ingen spøg for os fattige folk, der bor i disse kommuner, at skulle betale det i fremtiden. Derfor, højtærede minister, sæt fart på med at få det arbejde igennem!

Det er nemlig ikke et problem alene for Roskilde. Se på Boholte ved Køge, der blev købt for 1,7 mill. kr., se på Holbæk Ladegård, der er blevet købt for 7-8 mill. kr., eller se på det, der er blevet købt ved Hillerød for nogen tid siden, på hvilket der tilmed ikke er nogen kapitalvindingsskat. Det er fuldkommen urimeligt efter mit skøn, at man tillader en sådan jordpolitik og sidder med hænderne i skødet og bare siger, at der sidder en kommission, som vil komme med et resultat om nogle år. Der er visse områder, hvor man gennem skattelovgivningen ville kunne klare problemet, men det er jo ikke den højtærede indenrigsminister, jeg skal tale med om det; det er jeg indforstået med.

**Indenrigsministeren (Lars P. Jensen):** Jeg går ud fra, at det ærede medlem er enig med mig i, at man ikke skal foretage

noget, så længe kommunallovskommissionen sidder, men jeg er enig med det ærede medlem i, at det godt kan begynde at haste at få gjort kommunallovskommissionens arbejde færdigt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Aage Fogh* til undervisningsministeren:

„I statsregnskabet er opført en jordbesiddelse under undervisningsministeriet. Jorden, ca. 400 tdr. land, er beliggende i Roskilde og vurderet til 400.000 kr. Da jorden spærrer fuldstændig for Roskildes naturlige udvikling, bedes ministeren oplyse: hvortil har ministeriet denne jord? Har Roskilde ytret ønske om at købe jorden? Er ministeriet villig til at sælge enten hele arealet eller en del deraf til Roskilde?“

**Aage Fogh:** Det spørgsmål jeg har stillet til den højtærede undervisningsminister, er jo egentlig det, der har foranlediget mig til at tage afstand fra statsregnskabet; måske burde det derfor have været først i rækken.

Se, forholdet er det, at staten ejer godt og vel 400 tdr. land, som ligger lige op ad Roskilde kommunegrænse og fuldkommen spærrer for udviklingen. Dette har ført med sig, at Roskilde kommune har følt sig foranlediget til at købe 300 tdr. bagland, som er betalt med 20.000 kr. pr. td. land.

Jeg har flere gange undersøgt spørgsmålet om Københavns universitets jord. For 10 år siden fik jeg et landudvalg til at se på det; allerede det sagde, at det forstod ikke, at universitetet skulle ligge på den jord. Men universitetet har ikke været til at forhandle med. Den tilstand tror jeg ikke kan opretholdes. Hvis man tænker sig at bygge et nyt universitet hernede, drejer det sig i hvert fald ikke om 400 tdr. land. Så skær det ud, der skal bruges til universitetet, men lad det andet komme ud i fri handel! Lad Roskilde kommune få lov at købe jorden! Og jeg ved på grundlag af direkte forespørgsel i Roskilde byråd og hos Roskildes borgmester, at Roskilde i mange år har haft ønske om at få lejlighed til at købe denne jord, men har ikke haft mulighed for det indtil nu. Jeg spørger den højtærede undervisningsminister: hvorfor vil universitetet ligge med den

[Aage Fogh.]

jord? Skulle der være mulighed for at slå hul på jorden nu, så vi kunne få noget af den til rådighed? Det ville glæde mange og være med til at tage trykket af spekulationen dette sted.

**Undervisningsministeren (Helweg Petersen):** De jordarealer, der er tale om, er de sidste af Københavns universitets oprindelig meget omfattende jordegodser, og de stammer i virkeligheden fra tidligere klostergodser, som efter reformationen blev overladt universitetet. I dag er der på den måde ca. 300 tdr. land tilbage af disse besiddelser; men hertil kommer yderligere knap 100 tdr. land, som ejes af Roskilde katedralskole. I øvrigt kan det oplyses, at der herudover findes arealer, der tilhører domkirken og Duebrødre kloster; disse områder er altså ikke medregnet i de 300 tdr. land, jeg nævned.

Jorderne er ikke tilvejebragt med konkrete udnyttelsesformål for øje, men udgør en arealreserve, der er nyttig både for universitetet og for staten. Det offentlige har jo ofte store vanskeligheder med at tilvejebringe arealer til de formål, der skal klares. Det kender undervisningsministeriet en hel del til, og herunder kan mageskifte i høj grad komme på tale. På den baggrund ville det være betænkeligt at afhænde de arealer, der her forefindes. Forholdet er det, at jorden i dag i alt væsentligt er bortforpagtet til landbrugsformål bortset fra det areal, der er udlejet til militæret til øvelsesplads.

Der forhandles i øjeblikket om et areal på ca. 140 tdr. land, som tænkes overladt statens planteavlssudvalg til en forsøgsgård til erstatning for Virumgård i Lyngby, altså netop et mageskifte.

Det areal, Roskilde kommune er særlig interesseret i at erhverve, ligger nord for Holbækvejen og udgør 70-80 tdr. land. Der har været ført forhandlinger med Roskilde by om byens overtagelse af arealet som led i et mageskifte, hvorefter byen overdrager universitetet et andet tilsvarende areal i forbindelse med universitetsarealerne længere mod syd, et område, der anvendes til landbrugsjord.

Der er gode udgigter til, at denne sag i nær fremtid vil kunne løses på en for Roskilde

by tilfredsstillende måde, men jeg kan ikke love det ærede medlem, at ministeriet vil sælge hele arealet eller en del deraf.

Undervisningsministeriets arealproblemer er i øjeblikket genstand for nærmere overvejelse i forbindelse med de højere læreanstalters udbygningsbehov. Vi vil gerne gøre forsøg på at kortlægge de dækningsmuligheder, der findes, så godt det er muligt. Når vi på den måde har fået et fuldstændigt billede af problemerne, vil vi søge at gennemføre en helhedsløsning, og der kan måske i den forbindelse blive tale om at frigive nogle arealer; det kan jeg dog ikke sige noget sikkert om i dag. Det er en selvfølge, at kan ministeriet på denne måde hjælpe andre offentlige institutioner, vil ministeriet gøre det, når det kan ske på en måde, så det ikke går direkte på tværs af de interesser, ministeriet må varetage.

**Aage Fogh:** Også i dette tilfælde vil jeg takke den højtærede minister for det delvise tilsagn, der blev givet. Men jeg må dog skynde mig at føje til, at betingelsen for, at der skal kunne sælges, ganske simpelt er, at ministeren vil, for embedsmændene vil ikke, og det har de aldrig villet hidtil — det er dér, det er strandet. Hvis vi nu skulle være så heldige, at der er kommet en minister til, som vil sælge, så er det meget let at skaffe de 70 eller 100 tdr. land til at begynde med, og så er der dog gået hul på det.

Tanken om et mageskifte er jo pragtfuld. Ærede medlemmer: Roskilde kommune må købe 50 tdr. land bagland og betale det med 20.000 kr. pr. td. land for at komme til at mageskifte med staten. Det er det bedste spil, jeg har hørt om endnu — man må vel ikke sige det så stærkt som, at det er den dåbeligste jordpolitik, der overhovedet kan drives. Hvorfor i alverden skal universitetet have bagland til de priser, når det har jord nok? Nej, den eneste fornuftige udgang på alt dette ville være, at den jord, universitetet ejer, bliver vurderet op til det, den er værd — det vurderer jeg til 5 mill. kr. — og at universitetet så betaler skat af værdien. Sker det, kan den højtærede minister være forvisset om, at så vil embedsmændene sælge. Ligeledes ville det eneste fornuftige være, at man vurderede den jord, København ejer i Roskilde, på samme måde — det er

[Aage Føgh.]

det, der skal til. Men når man ikke vil bruge de love, der er givet, så de kan tjene deres formål, opstår alle ulykkerne med de kæmpehøje priser på enkelte arealer.

Der var en af tilhørerne, der mente, at jeg havde taget fejl, da jeg sagde, at der var betalt 100.000 kr. pr. td. land. For at der ikke skal være nogen misforståelse, kan jeg understrege, at der er solgt 8,5 tdr. land, og de har kostet 993.000 kr.; det er bagland, der ligger bag ved bebyggelsen på Frederiksborgvej. Og lige ved siden af, ikke 100 m derfra, ligger der 33 ha, som Roskilde by ejer i Himmelev kommune, og som de dyrker byg på — til fornøjelse for mig, fordi jeg kan se de skiftende farver fra mit spisestuevindue; men det er dog lidt for dyrt, synes jeg, at opretholde denne jordpolitik.

**Undervisningsministeren (Helveg Petersen):** Jeg skal bare ganske kort sige, at den vældige udvikling, vi er inde i med hensyn til de højere læreanstalter, gør det nødvendigt, at vi er meget forsigtige på dette område. Det kan jo ikke nytte, at vi afgiver de muligheder, vi på den måde råder over. Vi kan, som jeg sagde før, komme ud for situationer, hvor et mageskifte kan gennemføres, så vi på den måde kan sikre os de arealer, vi nødvendigvis må bruge.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

*Forslag til lov om teatre og forslag til lov om ændringer i biografteaterloven. (Filmsfonden).*

Valgt blev: *Niels Matthiasen, Alsing Andersen, K. B. Andersen, Andreas Hansen, Peter Kristensen (Ålborg), Poul Nilsson, Astrid Skjoldbo, Søgaard, Helge Larsen, Harald Nielsen, Ejner Kristensen, Helga Pedersen, Ellen Poulsen, Gottschalck-Hansen, Hanne Budtz, Fanger og Morten Lange.*

Den næste sag på dagsordenen var:

*Anden behandling af forslag til lov for Færøerne om pantsætning af fangst.*

(Første behandling findes i tidenden sp. 414).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

*Lovforslagets §§ 1-6 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.*

**Formanden:** Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Første behandling af forslag til folketingsbeslutning vedrørende det af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1962 vedtagne forslag til ændring i Den internationale Arbejdsorganisations statut.*

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 129, fremsættelsen i tidenden sp. 79).

Sagen sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

*Sagens overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.*

Den næste sag på dagsordenen var:

*Første behandling af forslag til lov om indseende med priser.*

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 121, fremsættelsen i tidenden sp. 96).